

تحول کارکردهای فرهنگی فضاهای شهری تهران

دکتر محمد تقی رهنمایی^۱، مهدی عباس زاده^{۲*}

^۱ دانشیار دانشکده جغرافیای دانشگاه تهران

^۲ دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه تهران

(تاریخ دریافت: ۹۰/۲/۲۰)

(تاریخ پذیرش: ۹۰/۳/۳۰)

چکیده

کارکرد فرهنگی فضای شهری و توان پاسخگویی آن به نیازهای فرهنگی شهروندان، نه تنها با نگرش بر فضاهای ویژه فعالیت‌های فرهنگی و نوع و تعداد آنها قابل بررسی نیست، بلکه مستلزم توجه به روابط متقابل عناصر فرهنگی و فضای شهری در کلیت آن است. همراه با تحول در ابعاد اجتماعی و کالبدی فضای شهری و بردارهای مؤثر بر آن، عناصر فرهنگی مرتبط با آن نیز متحول می‌شوند. در این مقاله فرایند تحول کارکردهای فرهنگی فضاهای شهری تهران در گذار از یک شهر سنتی کوچک به یک مادر شهر مدرن، با روش تحلیل ثانویه مورد بررسی قرار می‌گیرد. موضوع محوری مقاله بر چگونگی تأثیر فرآیندهای تحول در ابعاد کالبدی و اجتماعی فضای شهری تهران بر کارکردهای فرهنگی متمرکز است. در این بررسی بر دو موضوع تأکید می‌شود: ۱- در الگوهای مصرف فرهنگی و به تبع آن فضاهای فرهنگی چه تغییری ایجاد شده است ۲- همراه با تحولات فضایی شهر تهران، چه تغییری در روابط فعالیت‌های فرهنگی، فضای شهری و جایگاه فضاهای فرهنگی و فعالیت‌های فرهنگی شهر ایجاد شده است. تحول کارکردهای فرهنگی فضای شهری تهران از یک سو بر تعدد و تنوع فعالیت‌های فرهنگی و فضای آن افزوده و از سوی دیگر در نتیجه نگرش‌های کارکردگرایانه و برتری عملکردهای تجاری، فرصت کمتری را در مقایسه با شهر سنتی، برای ایفای کارکردهای فرهنگی فراهم نموده است.

واژگان کلیدی: کارکردهای فرهنگی، فضای شهری، فضاهای فرهنگی، پهنه مرکزی تهران

Transformation of Cultural Functions of Urban Spaces in Tehran

Mohammad Taghi Rahnamaei, Ph.D.

Associate Professor, Faculty of Geography, University of Tehran

Mehdi Abbaszadeh, Ph.D.

Student of Geography and Urban Planning, University of Tehran

Abstract:

Cultural function of an urban space and its potential in responding the cultural needs of citizens will not be secured only by providing cultural special spaces and its variety and quantities, but it needs serious consideration and attention to mutual relationship between cultural elements and urban spaces in a holistic manner. When social and physical aspects of an urban space and their dominating factors are evolving, the cultural elements of the space also will change accordingly. The present article aims at examining the evolution of cultural functions of Tehran's urban spaces in a transition from a small traditional city into a modern metropolis; using a secondary analysis method. The main question and subject matter is how evolution process in physical and social aspects of Tehran urban spaces affects their cultural function correspondingly. The article emphasizes on two issues and questions:

1. What changes have been made in cultural consumption models and following that in cultural spaces?
2. What changes have been made in the relationship of cultural activities, urban spaces and the position of cultural spaces and activities of the city along with spatial evolution of Tehran?

The evolution of cultural functions of Tehran urban spaces on one hand has added to the number and diversity of cultural activities and also their specific spaces and on the other hand, because of modern functionalistic approaches and superiority of commercial functions, it has offered less opportunity to perform cultural functions in urban spaces of modern Tehran as compared with a traditional city.

Key words: Cultural Functions, Urban Spaces, Cultural Spaces, Tehran Central Area